

Barraca sobre les Fonts

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Llera dreta de la Riera de Rellinars
Emplaçament Camí de les Fonts, sota la línia elèctrica.
Alçada: 391

Coordenades:

Latitud: 41.63528
Longitud: 1.92081
UTM Est (X): 410115
UTM Nord (Y): 4609846

Classificació

Número de fitxa 08179 - 176
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Restaurada per l'Associació d'Amics de Rellinars els anys 90.
Protecció Legal
Observacions protecció: Pla d'Ordenació Urbanística Municipal
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0050001300000OR
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 26/01/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada per sota de la línia elèctrica per on transcorre el sender local SL-C55 que s'inicia a la plaça de Ca l'Anton, sota de l'Ajuntament. S'hi pot accedir a partir de la ruta del racó de les fonts realitzada pels Amics de Rellinars i també parcialment amb vehicle pel camí de les Fonts, en direcció a la presa i un cop allí, a mà esquerra, seguint la línia elèctrica continuar en direcció a les barraques de les Cases, perfectament senyalitzat. La barraca està situada a prop d'una torre d'alta tensió, al bell mig del pendent.

Es tracta d'una construcció aèria de planta circular (2 m de diàmetre), en molt bon estat de conservació. Feta de pedra irregular sense desbastar. Les pedres més grans són els brancals i la doble llinda. La porta d'accés està orientada al sud (1,10 metres d'alçada per 0,52 d'amplada màxima). Els murs tenen un gruix que oscil·la entre els 0,50 i els 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament central. L'alçada des del terra al centre de la volta és de 1,95 metres. Conserva bona part del voladís (que mesura des del terra 1,50 metres) característic que impedeix les filtracions d'aigua en cas de pluja, i el recobriment exterior característic de pedra i pedruscall. Les moltes i vegetació herbàcia retenen la terra en superfície i n'impedeixen l'erosió. El tancament exterior és amb caramull trapezoïdal.

A l'interior hi ha una lleixa, damunt la llinda, que permet deixar-hi les claus, el podall de butxaca o encara l'empeltador. També hi ha dos tinells o cocons més. El primer és doble; l'inferior mesura 0,46 m d'amplada per 0,40 m d'alçada per 0,50 m de fondària, mentre que el superior fa 0,35 m d'amplada per 0,22 m d'alçada per 0,32 m de fondària. El segon cocó mesura 0,32 m d'amplada per 0,30 m d'alçada i 0,40 m de fondària. Hi ha una espitllera orientada a l'oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 7006.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

AMICS de RELLINARS. Ruta del Racó de les fonts; dins <http://www.rellinars.cat/turisme/rutes/ruta-del-raco-de-les-fonts.html> [consulta realitzada el 28 de gener de 2019].

MORENO, Maria Dolors i PERARNAU, Claudi (2002). Un projecte de restauració: les barraques de vinya de Rellinars; dins V^a Trobada d'Estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Monografies, 35. Diputació de Barcelona: Barcelona, pp. 205 - 208.

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

<http://trailsantllorenc.blogspot.com/2012/10/la-segona-vida-de-les-barr...>

